

B6 - Taskforce Gedragwetenschappen (app's)

Voorgang Taskforce gedragwetenschappen

De taskforce is vorige week vrijdag voor het eerste bijeengewees.

De Taskforce kent een technisch voorzitter en heeft in totaal 7 leden:

- Voorzitter Prof. dr. (10)(2e) (10)(2e), Maastricht University
- (10)(2e), Open Universiteit
- (10)(2e), Erasmus Universiteit Rotterdam
- (10)(2e), Universiteit Twente
- (10)(2e) OnePlanet Research Center
- (10)(2e), Tilburg University
- (10)(2e) (10)(2e) Universiteit Twente

Duidelijk werd dat de bouwers voortvarend aan de slag zijn en ze geholpen zijn bij actieve bijdrage vanuit de taskforce. Gedurende het weekend is door de leden een document opgesteld waarin beschikbare expertise is geïnventariseerd. Hiermee kan (10)(2e) als "vooruitgeschoven vertegenwoordiger" ad hoc mensen met elkaar in contact brengen. **Ook zijn onderzoeksvragen geïdentificeerd (zie bijlage) waar de Corona Gedragsunit en WAR ondersteuning bij kunnen bieden.**

De organisatie van het programma Digitale ondersteuning bestrijding COVID-19 begint verder vorm te krijgen. Zie ook <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-app/documenten/publicaties/2020/05/19/digitale-ondersteuning-covid-19>.

Stukken waar op gereageerd kan worden, worden via een digitaal samenwerk document gefaciliteerd. Verder biedt VWS een samenwerkruimte waarin de stukken gedeeld kunnen worden.

VWS werkt ook aan een goede archivering van de CORONA activiteiten, dit wordt nog verder opgepakt.

(10)(2e) heeft ook zitting in de begeleidingscommissie en als linking pin in de DOBC taskforce. Uitdaging is om de rollen van de diverse teams scherp te krijgen en de samenwerking te bevorderen. Daarom hebben de secretarissen afgesproken elkaar te informeren over de voortgang en stukken met elkaar te delen. Dit dient ook om (10)(2e) eenduidig te kunnen ondersteunen.

Bijgevoegd een relevant deel uit de [update](#) van de minister 19-5-2020

1.1. Digitale ondersteuning

Bij digitale ondersteuning is voor mij de inhoud leidend. Zoals in mijn vorige brief^[1] aangekondigd zijn daartoe een *Taskforce digitale ondersteuning bestrijding COVID-19*^[2] en een *Taskforce Gedragwetenschappen*² van start gegaan. De GGD heeft het eerste concept 'programma van eisen' voor digitale ondersteuning (ten behoeve van bron- en

^[1] Tweede Kamer 2019–2020, Kamerstuk 25295, nr. 315.

^[2] Zie <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-app/documenten/publicaties/2020/05/19/digitale-ondersteuning-covid-19>

contactonderzoek) aan mij aangeboden². Ik verwacht hierover volgende week een advies van de multidisciplinaire *Begeleidingscommissie*². Dit advies betrek ik bij de realisatie.

In het programma van eisen wordt geschetst dat er, in aanvulling op het bestaande bron- en contactonderzoek, behoefte is aan een app die nabijheid anoniem registreert zodat meer (want ook niet herinnerde) contacten van een besmet persoon sneller (want digitaal) worden opgespoord. Wie langere tijd nabij een besmet persoon is geweest krijgt een daarbij passend handelingsperspectief (in lijn met het protocol bron- en contactonderzoek COVID-19²). Het is de bedoeling dat mensen met klachten in de app een test kunnen aanvragen en mensen die besmet zijn kunnen dat in de app melden. Omdat alles volledig anoniem gebeurt staat het gebruik van de app overigens naast het reguliere bron- en contactonderzoek.

Voor de realisatie van digitale toepassingen als deze is binnen mijn ministerie een *programma Realisatie digitale ondersteuning* ingericht onder leiding van een ervaren programmadirecteur. Ook is een bouwteam samengesteld². Gestart wordt met de genoemde app voor anonieme contactopsporing. Ter voorbereiding zijn afgelopen week de mogelijkheden tot hergebruik van bestaande broncodes onderzocht en is er afstemming geweest met Google en Apple en diverse Europese landen. Er is bijgedragen aan het programma van eisen en dit is vertaald naar een eerste beeld van hoe een app eruit zou kunnen komen te zien. Verder is een eerste versie van de architectuur gemaakt, is bepaald dat wordt gewerkt met open source broncode op basis van de European Union Public Licence (EUPL)² en is bepaald dat deze broncode op Github zal worden gepubliceerd. De voorbereidingen voor de bouw van een "*proof of concept*" zijn daarmee afgerond.

De eerstvolgende stap is het realiseren van de "*proof of concept*". Alle tussenresultaten zullen daarbij openbaar zijn² en iedereen die wil kan meekijken en voorstellen doen. Privacy, risico's voor de nationale veiligheid en informatieveiligheid worden vanaf het begin meegenomen. Er wordt een "Data protection impact assessment" (DPIA) opgesteld die al in concept openbaar zal worden gemaakt. Ook zullen onder meer het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) en de Autoriteit Persoonsgegevens worden betrokken.

Ik verwacht dat eind mei een eerste proof of concept gereed is, waarmee in juni beproevingen kunnen worden gedaan. Niet alleen wordt de mogelijke meerwaarde van een app in de bestrijding van het coronavirus hierbij onderzocht, maar ook worden zaken als adoptie, gedragseffecten, privacy, digitale inclusie, informatieveiligheid en nationale veiligheidsrisico's meegenomen. Ik verwacht uw Kamer in juli te kunnen informeren over de resultaten en u, bij positieve resultaten van de beproeving, een voorstel voor invoering te kunnen doen.

Bijlage: Gewenste literatuur reviews t.b.v. de taskforce

- Hoe waarschijnlijk is het dat de installatie van de app leidt tot een gevoel van schijnveiligheid en (daardoor) verminderde trouw aan de preventieve maatregelen? Hoe kan een negatief effect op preventief gedrag voorkomen worden?
- Een van de belangrijkste determinanten in (gezondheids)gedragstheorieën (EPPM, HBM, etc.) is *Response efficacy* (ook specifiek voor preventiegedrag in de context van pandemie; Bisch & Michie, [2010](#)). Een van de belangrijkste determinanten voor technology acceptatie (TAM, UTAUT) is *Perceived usefulness*. De gebruiker zal dus moeten worden overtuigd dat het gebruiken van de app bijdraagt aan de bestrijding van de crisis.
Voor het ontwikkelen van de communicatie ter introductie van de app, en ook de boodschappen in de applicatie: Welke feitelijke informatie kan gebruikt worden om het nut van de app vanuit infectieziekten oogpunt te belichten? Is er bewijs dat de tijdswinst die geboekt wordt met het informeren van contacten via de app bijdraagt aan een verminderde transmissie? Is er al recente (wetenschappelijke) kennis uit landen die ons voorgingen over de bijdrage van de app hieraan?
- Welke theorieën over acceptatie van technologie en uptake van apps zijn er? TAM en andere modellen gaan uit van de theorie van gepland gedrag en zijn daarom vatbaar voor de intentie-gedrag-kloof. Zijn er additionele constructen uit andere theorieën?
- In hoeverre is er in buitenlands onderzoek al zicht op de factoren/beliefs die een rol spelen bij de adoptie en implementatie van de app bij eindgebruikers, relevante subgroepen daarbinnen (denk aan opleidingsniveau, digitale vaardigheden, leeftijd).

Benodigd nieuw onderzoek t.b.v. de taskforce

- Monitoring (survey based en data-driven)
Ter overweging: waar mogelijk het lopende RIVM gedragswetenschappelijk onderzoek uitbreiden met begeleidend onderzoek (periodiek survey-onderzoek, longitudinaal dan wel meervoudig cross-sectioneel) nodig naar hoe de adoptie, het gebruik en de effecten van de apps zich door de tijd heen ontwikkelen. Zodat tijdig kan worden bijgestuurd. Zoals bijvoorbeeld bij de Belastingdienst is gebeurd, zie [hier](#) of [hier](#) voor meer toelichting. Ook is data-gedreven & app-gebonden monitoring een overweging waard: zodat met geanonimiseerde gebruik(er)sdata voortgang in adoptie en trends in gebruik kunnen worden bestudeerd. Let op: daar moet al wel in de ontwikkelfase rekening mee worden gehouden!
- Kwalitatief gebruikersonderzoek voorafgaand en tijdens aan de ontwikkelfase
Welke ondersteuning verwachten burgers van de app? Gegeven enkele verschillende scenario's gebaseerd op enkele hiervoor genoemde parameters (stringentie van de notificatie, handelingsperspectief, ingestoken communicatiestrategie), welke verwachtingen hebben burgers over de uptake van de app (of soortgelijke vraagstelling die niet zozeer over de eigen intentie tot gebruik gaat, maar de (realistischer) inschatting van die intentie bij anderen)?
- Monitoren van sentiment op Social Media rondom momenten van overheidscommunicatie en introductie van de app(s).